

מסורת הש"ס

א) ואפרישה מודר ואי כנ"ל. רש"י (ג) [לעיל יד:]; א) נדה יד. [כריתות ח:]; ד) בדפויי הגי' אלה, (ס) [ג"ל דרב], ו) גירסת הערוך וטיב ופי' שם האבר כן, ו) יצמות נה: [סנהדרין נה:]; ח) [נדה יד:]; ט) בדפויי הגירס' ממשמש, י) כנ"א: הוי, (ס) [דף ע:];

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה אכל וכו' לווסתן כדאמר לקמן מודורות ואין: (ב) ד"ה א"ל כי וז' היא כו' אט' אמת: (ג) ד"ה כי וכו' הא"ל דבעלמא אין חלק:

מוסף רש"י

נמצא על שלו. במסכת נדה בפרק כל היד (נד). דרך צנות יסרכל משמעות בשני עדים, שני מדינים לקנח אחד לו ואחד לה, נמצא על של ודאי בשעת תשמיש היה ויובל נדה בשוגג הוה וידיינס שמי מטלות (כריתות יז:) ואפילו לאחר זמן ששה לאחר צעלה זמן ארוך קודם קיעת כיעוש שהיה דס בשעת תשמיש (נדה יד:) טמאין. שניהם טומאת שבעה, כדון כועל נדה, כדכתיב (ויקרא טו) ותהי נדמה עליו (שם).

רבינו חננאל

ואי עם הארץ הכנסה ופרישה בהעלם אחד ולאכול שני זיתי חלב בהעלם אחד דמי. וקיימא לן דאינו חייב אלא אחד. ואמרין אף בשלא סמוך לווסתה. ובמאן אמרו הני דחייב שתיס אי ת"ח אפילו אחת אינו חייב. מאי טעמא אכניסה אנוס הוא וקיימא לן דכל אנוס פטור הוא דמאי הוה ליה למיעבר וכו' לא ימשש מטתו לעולם הלכך דודאי ראתה דס קודם צעילה או בשעת צעילת תשמיש: וחייצין. שניהם צקרבן: **שלא כסמוך לווספה**. דלכניסה אנוס ואפרישה הוא דמחייצ ליה כגון שאמרה לו נטמאתי ופירש בקושי. לקמן פריך הא נמצא קתני: **פרישה למה לי**. לרבי שקידר אט המשנה לאשמועינן: **הא תנא ליה**. הך ממתי' דשזעוּת: **אידיד דעמי למיתני נמצא על שלה**. שמחלק שס^א צין קנחה מיד לקנחה לאחר שעה שבקנחה מיד קתני טמאים ומייציס צקרבן וכלאחר זמן דליכא למימר לאחר תשמיש ראתה קתני פטורין מן הקרבן: **בסר הכי**. בקיעוּת שאחר תשמיש קאלמר: **א"ל רבא**. לרב אדא: **לויס מאי דקאמר לך**. רבינא רבך דלא צפרישה מליַת לאוקומה: **אמר ליה היכי מליַת** לאוקומה בכניסה דמני עלה דההיא נמצא על שלו וזו היא מלות עשה

ואי צעס הארץ. שהוא שוגג על שתיקה: **אכל שני זיסי חלב כהעלס אחד הוא**. שלא נודע לו צין זה לזה ואינו חייצ אלא אחת אף זה לא נודע לו צין כניסה לפרישה שחטא שכשאמרה לו נטמאתי אינו יודע שנתחייצ על הכניסה כסבור אנוס

שמוחרין ישראל לפרוש מן נשותיהן סמוך לוסתן (א) ואין זה אנוס אלא שוגג וכיון דלא למד נמצא שלא ידע צין כניסה לפרישה שחטא והוה ליה צא על נדה שמי צעילות כהעלס אחד: **אלא בשלא סמוך לווספה**. זה אנוס על הכניסה הוא שלא היה לו לעלות בדעתו: **ואי כסלמיד חכס ולא חדא לא מחייצ**. דלכניסה אנוס ואפרישה מויד: **ואי צעס הארץ חדא הוא דמחייצ אפרישה**. דאומר רבא לעולם בסמוך לוסתה ובתלמיד חכם יתלמיד חכם לזו ואין תלמיד חכם לזו אמר רבא ותרוייהו תניניהו כניסה תנינא פרישה תנינא פרישה תנינא^א דקתני היה משמש עם הטהורה ואמרה לו נטמאתי ופירש מיד חייב כניסה תנינא^א דנמצא על שלו טמאין וחייבין בקרבן מאי לאו^ב בסמוך לוסתה ואכניסה א"ל רב אדא בר מתנא לרבא לעולם אימא לך בשלא סמוך לווסתה ואפרישה וכי תימא פרישה למה לי הא תנא ליה הא איצטריך לאשמועינן ינמצא על שלה טמאים בספק ופטורין מן הקרבן ואידיד רבעי מיתנא נמצא על שלה תנא נמי נמצא על שלו אמר ליה רבינא לרב אדא מי מצית לאוקמה לההיא בשלא סמוך לוסתה ואפרישה והא נמצא קתני ונמצא לבתר הכי משמע ואי אפרישה מעיקרא כי פריש ליה מעיקרא הויא ליה ידיעה א"ל רבא ציית מאי דקאמר רבך היכי^ג מצית דתניא עלה זו היא מצות עשה שבגדה שחייבין עליה ואם איתא מצות לא תעשה היא אמר ליה אי תנייתא חסר ותני הכי זו היא מצות לא תעשה שבגדה שחייבין עליה היה משמש עם הטהורה ואמרה לו נטמאתי ופירש מיד חייב זו היא מצות עשה שבגדה כו' אמר מר פירש מיד חייב היכי עביד אמר רב הונא משמיה דרבא ינועץ עשר צפרניו בקרקע עד שימות^ד וטוביה אמר רבא זאת אומרת ה"המשמש מת בעריות פטור דאי סלקא דעתך חייב הכא מאי טעמא פטור משום דאנוס הוא אי אנוס הוא כי פירש מיד נמי גיפטר אנוס הוא אמר ליה אביי לעולם אימא לך המשמש מת בעריות חייב והכא מאי טעמא פטור משום דאנוס הוא והא דאמרת כי פריש מיד אמאי חייב שהיה לו לפרוש בהנאה מועטת ופירש בהנאה מרובה אמר ליה רבה בר חנן לאבבי אם כן מצינו ארוכה וקצרה בגדה ואנן

דהיינו הנאה מועטת פטור דלא נטעי למימר משמש מת בעריות פטור מדשצקינן להאי לישנא דתנן גבי מקדש ומשני דלהכי שצקינן משום דלא מייתינן שפיר כיון דארוכה דהתם קצרה דהכל וכו' תימא דליתני איפכא צקצרה חייצ דארוכה פטור כיון דלא מני למיתני כי התם שצקינן לההוא לישנא לגמרי ועוד שאס כן לא היה שונה טעם הפטור והחיוצ דלדרכה ארוכה משמע טפי חיוצ וקצרה פטור: אלמא

עשה: **א"ל אי סניס חסר וסני הכי** (ג) . אט אחת שונה דכרייתא תקן אותה בלשון חסורי מחסרא ותני הכי וזו היא מלות לא תעשה שצנדה היה משמש עם הטהורה ואמרה לו נטמאתי ופירש מיד זו מלות עשה שצנדה כל זה נריך להוסיף על משנתך: **נועץ לפרינו**. כלומר יעמיד עצמו בלא דישה עד שימות האצר: **וטוביה**. ואשריו כלומר זו היא הטובה לו: **ואס אומרס**. ממתי דקתני פירש מיד

דמשמע הוא פירש בצצר מת פטור שמעינן מינה שהמשמש חייב פירש מאי טעמא פטור: **משום דאנוס הוא**. דאין לו עוד מה לעשות: **כי פירש מיד נמי ליפטר**. הואיל א) ואין חלוק פטור לאצר מת^ט ומשמש בקושי: **מלינו ארוכה וקצרה**. חילוק צין קצרה וארוכה שאס האריך ושהה פטור ואס פירש צקצרה כלומר מיד להוי י חייצ: ואנן

ידיעות הטומאה פרק שני שבועות

יח.אי בעם הארץ אידי ואידי אבל שתי זיתי חלב בהעלם אחד הוא.

משמע הכל דלע"פ שנודע לו צינתיס שצא על הנדה כיון שלא נודע לו שנתחייצ חטאת סצבור להיות אנוס חשצין ליה כהעלס אחד וכן פירש צקונטרס וא"ת דלמר צפ' כלל גדול (שבת דף עא. וסס) צעי מיניה ר' ירמיה מר' זירא קצר וטמן כחצי גרוגרת כשגגת שבת חדון מלאכה וחזר וקצר כחצי גרוגרת כדון שבת ושגגת מלאכה מהו שיצטרפו א"ל חלוקיס הן לחטאות ולא מיצטרפי פירוש שאס היה בכל פעס כגרוגרת היה חייצ שמי חטאות לע"פ שלא היתה ידיעת איסור צינתיס וי"ל דרבא נטעמיה דסצירה ליה התסס דלניו חייצ אלא אחת אי נמי התס חסצי ליה ידיעה כיון שנודע לו כל מה שהיה ספק בלותה שעה: **לעולם אימא לך שלא בסמוך לוסתה ואפרישה**. והוא הדין דה"מ למימר צסמוך לוסתה ואפרישה: **ורחא נמצא קתני**. תימה דעדיפא מיניה הוה מני למיפוך מהא דקתני סיפא נמצא על שלה טמאים מספק ופטורין מן הקרבן ואמאי פטור כיון דלמרה נטמאתי:

הבשמשש מת בעריות פטור. והא דתנן בפרק צ' נמצא על שלה כשיעור וססה חייצין צקרבן ומפרש בגמרא משל לשמש ועד זה נכנס וזה יוצא ונריך לאוקומה דפירש בקישוי דאי צפירש מת אין זה שיעור וססה: **דאי ס"ד חייב בו'**. כל מה שמדקדק רצא מן המשנה יכול לדקדק מן הפסוק דנפקא לן בשמעתי' אהרהר לשמש עם הטהורה ואמרה לו נטמאתי מדכתיב ואל אשה צנדת טומאתה לא תקרב דלא תפרוש משמע אלמא משמש מת פטור דכיון ששחזהר שלא לפרוש יס לו להסתין עד שימות האצר ומימה דצפרק בצא על צימתו (יצמות נה) וסס) נפקא ליה לרבא משכנת זרע דכתיב באשת איס דמשמש מת פטור: **אם כן מצינו ארוכה וקצרה בגדה**. י"מ אס כן כדרב הונא דלמר נועץ לפרינו וקשה דתקשי ליה ממתי' דמשמע שיש תקנה בשלא פירש מיד אלא יס לפרש דלדלציי פריך דבשלמא אי משמש מת פטור אין שייך כלן ארוכה וקצרה כיון שאין איסור צעילת נדה כשתיתן כמו גבי מקדש שיש צשמהיס טומאת מקדש ולהכי לא תנא ארוכה וקצרה צנדה שהפטור אינו על ידי שהיא צעילה קצרה אלא ע"י שאין כלן צעילה כלל אלא לצאי דלמר חייצ וצעילה היא כשפירש בצצר מת הי"ל למתני פירש בצארוכה דהיינו הנאה מרובה חייצ וצקצרה שמקצר הנאת תשמיש

דהיינו הנאה מועטת פטור דלא נטעי למימר משמש מת בעריות פטור מדשצקינן להאי לישנא דתנן גבי מקדש ומשני דלהכי שצקינן משום דלא מייתינן שפיר כיון דארוכה דהתם קצרה דהכל וכו' תימא דליתני איפכא צקצרה חייצ דארוכה פטור כיון דלא מני למיתני כי התם שצקינן לההוא לישנא לגמרי ועוד שאס כן לא היה שונה טעם הפטור והחיוצ דלדרכה ארוכה משמע טפי חיוצ וקצרה פטור: אלמא

עשה: **א"ל אי סניס חסר וסני הכי** (ג) . אט אחת שונה דכרייתא תקן אותה בלשון חסורי מחסרא ותני הכי וזו היא מלות לא תעשה שצנדה היה משמש עם הטהורה ואמרה לו נטמאתי ופירש מיד זו מלות עשה שצנדה כל זה נריך להוסיף על משנתך: **נועץ לפרינו**. כלומר יעמיד עצמו בלא דישה עד שימות האצר: **וטוביה**. ואשריו כלומר זו היא הטובה לו: **ואס אומרס**. ממתי דקתני פירש מיד

דמשמע הוא פירש בצצר מת פטור שמעינן מינה שהמשמש חייב פירש מאי טעמא פטור: **משום דאנוס הוא**. דאין לו עוד מה לעשות: **כי פירש מיד נמי ליפטר**. הואיל א) ואין חלוק פטור לאצר מת^ט ומשמש בקושי: **מלינו ארוכה וקצרה**. חילוק צין קצרה וארוכה שאס האריך ושהה פטור ואס פירש צקצרה כלומר מיד להוי י חייצ: ואנן

עין משפט גר מצוה

מה א מיי פ"ה מהל' שגגות הלכה ז:
ב מיי שס הל' ו:
ג ג מיי שס הל' ז:
גא ד ה ו מיי שס הל' ו:
גב ז מיי פ"ד מהל' אקורי בואה הלכה יא סמג לאוין קיא ועשין רמג טוש"ע י"ד סי' קספ עסיף ד:
גג ח מיי שס פ"א הל' יא סמג לאוין כ טור אה"ע סי' כ:

רבינו חננאל (רמבם)

קברין. פי' איש שישימש עם אשתו ונתקנה הוא בסמרטוט והיא נתקנחה בסמרטוט אחר והן נקראים עדים ואם נמצא דם על העד שלו ודאי עם נדה שימש. והן טמאין וחייבין קרבן כי בשגגה בשא בת לידו. ואמרינן מאי לאו בסמוך לוסתה ואכניסה דאי לא בסמוך לוסתה אמאי חייב אנוס הוא אלא לאו בסמוך לוסתה ואכניסה. ואתי למידחי האי דקדוקא דרבא ולאוקמא אפרישה ושלא בשעת ווסתה. ולא מתוקמא אפרישה מתקניי נמצא ונמצא השתא משמש. ואי אפרישה הוא הויא להו ידיעה מקמי הכי בעידנא דתשמיש. (ורח"י) אי הכי עשה ולא תעשה הוא. והאי דקתני זו היא מצות עשה שגנדה שחייבין עליה זו היא מצות עשה ולא תעשה הוה ליה למיתנא א) פי' עשה כדחוקה דאמר ותהי נדתה עליו נדתה תהא עליו. מיכן אוהרה למשמש עם הטהורה ואמרה לו נטמאתי שלא יפרוש. לא תעשה שגמר ואל אשה בנדת טומאה לא תקרב וגו' אמר רב פפא האי לא תקרב לא תפרוש נמי הוא כדכתיב האומרים קרב אליך אל תגש בי כי שדתיך פי' הרגישה שטמאת והודיעה אותך לא תקרב צעקן אליך מיד ותגלה ערותה אלא נעוץ צצנינך בקרקע עד שימות האבר ויסור קשויו ואח"כ תפרוש. ואמר ליה תני במתניתין וזו היא מצות לא תעשה ועשה שבגדה שחייבום עליה. היה משמש עם הטהורה ואמר לו נטמאתי כו'. אמר רבא זאת אומרת משמש מת בעריות כשהוא אבר מת מן הגדה. אביי אמר לעולם משמש מת ולהכי לא תנא ארוכה וקצרה צנדה שהפטור אינו על ידי שהיא צעילה קצרה אלא ע"י שאין כלן צעילה כלל אלא לצאי דלמר חייצ וצעילה היא כשפירש בצצר מת הי"ל למתני פירש בצארוכה דהיינו הנאה מרובה חייצ וצקצרה שמקצר הנאת תשמיש

^[1] עיי רשביא

